

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úroveň vymahatelnosti práva v oblasti správního trestání na úseku bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích

Jedním ze základních znaků suverenního státu je jeho výsadní postavení v oblasti iurisdikce, které se projevuje výlučným oprávněním vydávat na svém území obecně závazná pravidla chování (právní normy) a vynucovat jejich dodržování, tj. v případě jejich porušení zasáhnout státněmocenskými prostředky vůči jejich narušiteli, a to (zpravidla) i proti jeho vůli. Pravomoc aplikovat sankce jakožto následek za porušení (trestně) právních norem přísluší v demokratickém právním státě pouze orgánům moci soudní.[1]

V případě uplatnění tzv. správněprávní odpovědnosti však pravomocí zasáhnout autoritativním způsobem vůči narušiteli společenských vztahů (jež jsou pod ochranou norem správního práva) disponují i (některé) orgány moci výkonné. Správní právo (prostřednictvím svého subsystému správního práva trestního) je tak jediným právním odvětvím mimo trestního práva (soudního), kterému náleží oprávnění rozhodovat na základě zákona o odpovědnosti za porušení (některých) právních norem a ukládat v této souvislosti sankce. 2]

Rozdíl v úrovni vymahatelnosti práva v oblasti „správního“ a „soudního“ trestání

Přesto, že správní právo trestní a trestní právo „soudní“ sledují stejný cíl, tj. zajistit veřejněmocenskými prostředky dodržování právních norem, jež se nalézají pod jejich ochranou, existuje mezi těmito dvěma právními odvětvími řada rozdílů, a to jak na hmotněprávní tak i procesněprávní a organizační úrovni.[3] Z hlediska reálného uplatnění právní odpovědnosti vůči adresátům svého působení však spatřuji v rámci těchto dvou právních odvětví jako zásadní především rozdílnou míru efektivity při vymáhání odpovědnosti za porušení příslušných právních norem.

Rozdílný přístup k odpovědnosti za porušení právních norem je dán zejména tím, že jednání, která jsou označována za správní delikty, nedosahují (na základě celospolečenského konsenzu vyjádřeného zákonodárcem v rámci příslušných právních norem) takové míry společenské škodlivosti jako činy „soudně“ trestné. Na základě toho nejsou orgánům příslušným k projednání správních deliktů zákonem svěřeny tak intenzivní prostředky státního donucení jako orgánům činným v trestním řízení. Na rozdíl od trestního práva „soudního“, jež je často označováno za „ultima ratio“, tedy nejzazší možné řešení (a z tohoto titulu disponuje těmi nejcitelnějšími prostředky státního donucení), je projednání správních deliktů založeno především na uplatnění zásady prevence (jak generální tak individuální), přičemž represivní úloha správního trestání je spíše druhořadá. Výsledkem rozdílného pojetí správního práva trestního a trestního práva „soudního“ by však v žádném případě neměla být situace, kdy protiprávní jednání na úrovni správního deliktu je ve většině případů nepostižitelné a svým způsobem společensky tolerované. V návaznosti na to se řízení o správních deliktech často vyznačuje nedůsledností, benevolencí a neopodstatněnou mírností. Takový přístup by bezesporu

působil (a v praxi též často působí) kontraproduktivně právě ve vztahu k již zmiňované preventivní úloze správního trestání.

Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích

Specifickou skupinu správních deliktů tvoří přestupky. Z hlediska teorie správního práva jsou přestupky povětšinou definovány jako správní delikty pojmenované a kodifikované. Tato jejich „pojmenovanost“ a „kodifikovanost“ má svůj právní základ v zákoně č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“).[4] Samostatnou skupinu přestupků (vymezenou dle svého druhového objektu) představují přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích (dále jen „přestupky proti BESIP“). Jednotlivé skutkové podstaty, jakož i sankce za spáchání těchto přestupků, jsou upraveny v § 125c zákona č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o provozu na pozemních komunikacích“).

Přestupky proti BESIP představují zřejmě nejčastěji páchané přestupky vůbec. Je to dáno zejména tím, že téměř každá zletilá osoba je v současné době držitelem řidičského oprávnění a zároveň provozovatelem motorového vozidla. Držení řidičského oprávnění je v dnešní době obecně považováno za „nutnost“ a jeho případné odebrání je tak spojeno s řadou těžkostí a komplikací, jak v osobním, tak v pracovním životě. Z tohoto důvodu představují sankce za spáchané přestupky proti BESIP (zvláště pokud jsou tyto sankce spojeny s hrozbou ztráty řidičského oprávnění) pro většinu osob (řidičů) velmi citelnou újmu spojenou se značným zásahem do jejich každodenního života. A tak se řada řidičů intenzivně snaží nalézat stále nové a nové „mezery“ v procesněprávní úpravě zákona o přestupcích, jež by jim umožnily se úspěšně vyhnout postihu za spáchané přestupky. Tyto snahy řidičů vyhnout se odpovědnosti za spáchané přestupky mají různou podobu, od (zcela legálního) maximálního využití všech svých procesních práv daných jim zákonem v rámci řízení o přestupcích, přes postupy minimálně neetické, až po jednání sahající za hranice zákona.

Úloha Policie České republiky v rámci projednávání přestupků proti BESIP

Nejčastější způsob jakým v praxi dochází k odhalení přestupků proti BESIP, je jejich zjištění v průběhu dopravně bezpečnostní akce (silniční kontroly) realizované příslušníky Policie České republiky (dále jen „policisté“) či strážníky Obecní policie. Jedním z poměrně častých nešvarů, který se mezi řidiči rozšířil (mimo jiné též díky podrobným návodům zveřejňovaným na sociálních sítích) je, že řidič vozidla, poté co mu bylo policistou oznámeno, že se dopustil přestupku, záměrně a zcela vědomě křivě obviní zasahujícího policistu z toho, že je pod vlivem alkoholu a na základě tohoto svého tvrzení odmítne s dotyčným policistou jakkoliv dále projednávat zjištěný přestupek. V takovém případě je nezbytné, aby se na místo dostavil nadřízený služební funkcionář zasahujícího policisty, popřípadě též pracovník Odboru vnitřní kontroly Policie České republiky a provedl u zasahujícího policisty (případně všech dalších policistů, jež jsou členové hlídky) dechovou zkoušku na zjištění alkoholu. Nejvíce zarážející na celé věci je však skutečnost, že v případě, kdy se dechová zkouška u zasahujícího policisty (a ostatních policistů jež tvoří hlídku) ukáže jako negativní (což je takřka ve 100% všech případů), neplynou z toho pro osobu, jež policistu takto účelově a vědomě křivě obvinila, žádné právní důsledky, a to i přesto, že takové jednání vykazuje jasné znaky šikany s cílem nejen snížit lidskou důstojnost a vážnost konkrétního zasahujícího policisty (či policistů), ale též (což je možná ještě závažnější) snížit vážnost a autoritu Policie České republiky (dále jen „policie“) jakožto orgánu a vykonavatele veřejné moci.

To je dle mého názoru v přímém rozporu se záměrem zákonodárce vyjádřeným v § 9 zákona č. [273/2008](#) Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o policii“), dle něhož **„Policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni dodržovat**

pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní". Jinak řečeno, skutečnost, že policista se při plnění svých úkolů může stát naprosto „legálně“ [5] terčem šikanózního jednání, posměchu a vulgárních slovních útoků ze strany osob, vůči nimž zakročuje, nijak nepřispívá k autoritě a vážnosti policie v očích veřejnosti. Naopak takové jednání (zvláště pokud je zachyceno na záznamovém zařízení a s „patřičným komentářem“ uveřejněno na sociálních sítích) vysílá do společnosti zcela jasný vzkaz pro ostatní řidiče (a občany), který zní: „Není třeba mít před policií respekt, neboť pokud znáte „ty správné finty“, je policie při plnění svých úkolů (minimálně) v oblasti dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích takřka „bezzubá“. Tato obecně přijímaná myšlenka se potom zcela zjevně odráží v celkové atmosféře naší společnosti, jejímž konečným důsledkem může být mimo jiné například fakt, že naše silnice patří statisticky dlouhodobě k těm nejnebezpečnějším ve střední Evropě.

Zde bych rád připomenul, že ještě do roku 1998 existoval právní institut, jež v trestněprávní rovině postihoval toho, kdo úmyslně hrubě urazil či pomluvil veřejného činitele při výkonu či pro výkon jeho pravomoci. Konkrétně se jednalo o § 156 odst. 2 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákon“), na základě kterého se trestného činu dopustil ten „kdo hrubě urazil nebo pomluvil veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci nebo pro tento výkon.“ [6] Tento právní institut byl později (zákonem č. [175/1990](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů s účinností od 1. 7. 1990) přesunut do odst. 3 výše zmíněného ustanovení trestního zákona [7] a poté byl nakonec (zákonem č. [253/1997](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů s účinností od 1. 1. 1998) úplně zrušen. [8] V „novém“ současně platném trestním zákoníku [9] bohužel tento právní institut své místo již též nenalezl. Dle mého názoru je to však chyba.

Pokud jim to zákon umožňuje, snaží se policisté zjištěné přestupky projednat zpravidla na místě v blokovém řízení. Jedním z nezbytných předpokladů k projednání přestupku v blokovém řízení je však dle § 84 odst. 1 zákona o přestupcích to, že obviněný z přestupku s přestupkem souhlasí a je ochoten pokutu uloženou v blokovém řízení zaplatit. Většina přestupců si je však velice dobře vědoma skutečnosti, že dle § 84 odst. 2 zákona o přestupcích se proti uložení pokuty v blokovém řízení nelze odvolat a řízení o přestupku je tak po zaplacení blokové pokuty (zpravidla) [10] definitivně skončeno. Z tohoto důvodu převážná část přestupců se spácháním svého přestupku záměrně z „taktických“ důvodů nesouhlasí a žádá, aby byl jejich přestupek postoupen k projednání příslušnému správnímu orgánu. [11] Takový postup je pro přestupce výhodný minimálně ze dvou důvodů.

Za prvé, doba než bude správní řízení zahájeno, poskytuje přestupcům potřebný čas k promyšlení si svého dalšího postupu ve věci, popřípadě opatření si užitečných rad z různých zdrojů jak v takovém případě postupovat. Případně se nabízí možnost vyhledat odbornou právní pomoc v některé advokátní kanceláři specializující se na tuto problematiku. Za druhé, správní orgán, kterému byl přestupek postoupen k projednání, jej musí ze zákona projednat ve lhůtě do jednoho roku od jeho spáchání. Po uplynutí doby jednoho roku od spáchání přestupku již přestupek není možné projednat. [12] Odmítnutím projednat spáchaný přestupek na místě v blokovém řízení tak přestupci začíná běžet „hra o čas“. Neboť zpravidla spoléhá na to, že (vzhledem k „vytíženosti“ správních orgánů příslušných k projednání přestupků v oblasti dopravy) příslušný správní orgán nestihne jeho přestupek během jednoho roku projednat, popřípadě (ideálně) s ním během této doby ani zahájit správní řízení.

Nejčastější problémy vyskytující se v průběhu správního řízení ve věci projednání přestupku proti BESIP

Je bohužel takřka pravidlem, že se příslušný správní orgán od okamžiku kdy zahájí správní řízení ve věci projednání přestupku (proti BESIP), který mu byl orgánem policie postoupen, potýká s řadou

těžkostí. Osobně spatřuji zásadní problém především v tom, že správní řízení bývá zpravidla zahájeno s několikaměsíčním odstupem od doby, kdy k přestupkovému jednání došlo. Tato časová prodleva se následně velmi negativně projeví v síle a hodnotě předkládaných důkazů.[13] Zvláště pak, jsou-li jediným prostředkem dokazování svědecké výpovědi policistů. V případě, že orgán policie nedisponuje jinými důkazními prostředky, tedy nemá přestupkové jednání například detailně zachyceno prostřednictvím záznamového zařízení, což zpravidla nebývá obvyklé, neboť policie v rámci běžné hlídkové činnosti (pokud se nejedná o specializované útvary) nemá ve větší míře plošně k dispozici takové technické vybavení, které by bylo schopno detailně zachytit jednání přestupce a předložit tak „nezpochybnitelný“ důkaz, se celé správní řízení odehrává v rovině „tvrzení proti tvrzení“. Správní orgán tak musí pouze na základě dvou protichůdných výpovědí (tedy výpovědi policisty či policistů a výpovědi osoby obviněné z přestupku) rozhodnout o tom, zda se skutek uvedený v oznámení o přestupku skutečně stal a zda jej spáchala osoba, která je z přestupku obviněna. V této složité a svým způsobem „patové“ situaci volí často oprávněná úřední osoba, která ve věci rozhoduje „cestu nejmenšího odporu“ a věc odloží.

Na tomto místě bych se ještě rád blíže zastavil u výše zmíněné jednorocní prekluzivní lhůty dané zákonem k projednání přestupku. Tato lhůta se vztahuje obecně ke všem přestupkům uvedeným ve zvláštní části přestupkového zákona, jakož i k většině přestupků upravených v rámci jiných právních předpisů,[14] a to bez ohledu na význam zákonem chráněného zájmu, který je přestupkovým jednáním porušen či ohrožen.[15] Po uplynutí doby jednoho roku jsou tedy prekludovány ty nejméně závažné přestupky (např. přestupkové jednání spočívající v nepřipoutání se bezpečnostními pásy za jízdy ve vozidle), stejně jako přestupková jednání jejichž míra společenské škodlivosti se blíží hranici trestného činu (např. řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky). Zákon o přestupcích bohužel (oproti trestněprávní úpravě)[16] nijak nerozlišuje délku trvání prekluzivní lhůty s ohledem na druh a výši sankce, kterou je za spáchaný přestupek možno uložit.

Jak již bylo řečeno, osoby obviněné ze spáchaní přestupku se nejčastěji snaží vyhnout se odpovědnosti za spáchaný přestupek právě „využitím“ této jednorocní prekluzivní lhůty. Typickým příkladem takového postupu je, že se osoba obviněná z přestupku opakovaně omlouvá (např. ze zdravotních důvodů) z ústního jednání.[17] Mimo to, osoba obviněná z přestupku často žádá „vyslechnutí“ dalších „svědků“ (nejčastěji rodinných příslušníků, svých známých, atd.), kdy však skutečnosti uvedené v rámci jejich podání vysvětlení nebývají zpravidla objektivní, ale naopak se často jedná o účelová tvrzení ve prospěch osoby obviněné z přestupku. Předvolání těchto „svědků“ si nicméně vyžádá další čas, zvláště když se i tito „svědci“ z jednání opakovaně omlouvají. Správní orgán tak vydání rozhodnutí o přestupku neustále odkládá až do chvíle, kdy přestupek již není možno vzhledem k jeho prekluzi projednat.

Z tohoto důvodu se stále častěji ozývají hlasy volající po změnách v rámci této lhůty. Neboť za stávajících podmínek je v praxi tato lhůta často hlavní překážkou pro řádné objasnění přestupku a potrestání jeho pachatele. *„Nelze totiž pominout, že jednorocní lhůta k projednání přestupku nedoznala od roku 1990, kdy byl přijat stávající zákon o přestupcích, žádné změny. Ovšem nároky kladené na přestupkové orgány, zejména co do kvality vedení procesu a rozhodování, se jednoznačně zvýšily. Hlavním faktorem byla nová úprava správního soudnictví v souvislosti s přijetím soudního řádu správního v roce 2002 a účinného od 1. 1. 2003, neboť v judikatuře správních soudů lze postupně vysledovat zvyšující se nároky na poměrně přesné dodržování procesních pravidel při projednávání přestupků. Též obvinění z přestupků postupem času lépe využívají svých procesních práv, a zároveň pokud v 90. letech minulého století bylo zastoupení advokátem v přestupkovém řízení výjimkou, v současnosti je častým jevem.“* [18]

Nakonec tedy zbývá pouze odpovědět na otázku, jak dlouhá by zákonná lhůta k projednání přestupku měla v ideálním případě být. Dle mého názoru by bylo vhodné (v případě legislativní změny této lhůty) vycházet především ze současné praxe, tedy upravit délku jejího trvání na základě toho, jak

dlouho průměrně trvá správnímu orgánu projednání těch nejsložitějších přestupků (a to samozřejmě včetně odvolacího řízení). Mimo to by v této souvislosti též stálo za úvahu nechat se inspirovat trestněprávní úpravou, tedy opustit myšlenku jednotné prekluzivní lhůty společné pro veškeré přestupky, ale lhůty k projednání přestupků odstupňovat, například dle druhu a výše sankce, jež je za jejich spáchání možno na základě zákona uložit.

Závěr

Správní řízení obecně (stejně jako v případě ústního jednání ve věci projednání přestupku) je ovládáno zásadou neveřejnosti, což jej činí velmi netransparentním. Tato absence jakékoliv formy kontroly ze strany veřejnosti představuje ideální prostředí pro korupční jednání a klientelistické praktiky. Proto by bezesporu objektivitě a transparentnosti správního řízení, zvláště pokud jde o projednání přestupku v rámci správního trestání, jistě prospělo, kdyby příslušný správní orgán své rozhodnutí ve věci vyhlášoval vždy veřejně (např. na úřední desce příslušného úřadu) anebo by o výsledku řízení byli informováni minimálně všichni účastníci řízení, především však, ale ty osoby, jež daly podnět k zahájení správního řízení (a to z úřední povinnosti, tedy bez žádosti). Veřejně by dle mého názoru měl správní orgán vyhlášovat nejen samotné rozhodnutí, ale i jeho odůvodnění, aby bylo zřejmé, kterými úvahami se v rámci správního uvážení příslušná úřední osoba při svém rozhodování řídila. V současné době je bohužel oznamovateli přestupku poskytnuta ze strany příslušného správního orgánu maximálně informace (a to pouze na žádost), ve znění, že „přestupek byl správním orgánem projednán dle zákona“, což osobně spatřuji jako naprosto nedostatečné. Možná by potom konečně při dopravně bezpečnostních akcích realizovaných policisty vymizely žádosti přestupců o projednání svého přestupku u správního orgánu s odůvodněním, „že se raději zase nějak domluví s tou paní na úřadě...“.

Pokud jde o samotný druh a výši sankce ukládané v rámci správního řízení ve věcech projednání přestupku, zde by měl příslušný správní orgán (v případě, že byla osoba uznána vinnou ze spáchání přestupku) nepochybně zohlednit skutečnost, že přestupce, ač si byl od počátku vědom toho, že se dopustil přestupkového jednání, odmítl jej projednat na místě v blokovém řízení, ale ve snaze vyhnout se své odpovědnosti za spáchaný přestupek inicioval (zbytečně) správní řízení. Jinak řečeno, sankce, kterou příslušný správní orgán přestupci uloží ve správním řízení, by měla být citelnější než ta, která přestupci hrozila v blokovém řízení a ne naopak (aby do budoucna správní řízení přestalo být přestupci vnímáno jako mírnější a „měkčí“ alternativa vůči blokovému řízení). Takový přístup správních orgánů by zamezil jejich zbytečnému přetěžování, čímž by se mimo jiné podstatně zkrátila doba mezi spáchaným přestupkovým jednáním a projednáním přestupku před správním orgánem, což by mělo bezesporu pozitivní vliv na kvalitu správního řízení, o čemž bylo pojednáno výše.

Osobně se též domnívám, že současná situace, kdy jsou k projednání přestupků ve správním řízení příslušné obecní úřady, není zcela ideální. Na základě tohoto tvrzení se logicky nabízí otázka, komu nebo přesněji řečeno kterému orgánu veřejné moci by projednání přestupků ve správním řízení mělo být svěřeno. Zde existují v zásadě dvě možnosti. Za prvé je známou skutečností, že v některých zemích (především na západ od našich hranic, kde je uplatňován angloamerický právní systém, tzv. common law) o jakémkoliv provinění jakékoliv závažnosti a trestu za něj může rozhodnout pouze soud. Úředník nemá právo rozhodovat o vině a trestu, i když jde o provinění minimální závažnosti. Myšlenka začlenění některých prvků tohoto právního systému do našeho právního řádu není nová, např. jak uvádí P. Mates *„Menší skupina autorů tvrdí, že neexistují důvody pro rozlišování soudních a správních deliktů, a navrhuje jejich spojení v rámci trestního práva.“* [19] Zde je však na druhou stranu třeba říci, že toto pojetí práva nemá v České republice (jejíž právní řád historicky vychází z práva rakouského a jež se řadí k zemím, kde je uplatňován kontinentálně evropský právní systém) žádnou tradici. Navíc by (v našich podmínkách) tento způsob projednávání přestupků znamenal značné zvýšení zátěže pro již tak přetížené soudy.

Druhou (lepší) variantou by bylo svěřit projednání přestupků ve správním řízení (zvláště u některých skupin přestupků) namísto obecních úřadů jiným orgánům státní správy, jež mají vzhledem ke své činnosti, potažmo svému zaměření k dané problematice „blíže“ a jsou též (na rozdíl od obecních úřadů) odpovídajícím způsobem personálně vybaveny, tj. disponují pracovníky, jimž nechybí jak odbornost, tak především praktické znalosti a vlastní zkušenosti z projednávání oblasti. Pokud jde o skupinu přestupků proti BESIP je tímto orgánem nepochybně policie. Ani v tomto případě se nejedná o novou myšlenku, neboť v minulosti byly k projednávání řady skupin přestupků na různých úsecích státní správy (včetně přestupků proti BESIP) tradičně příslušny výhradně orgány policie. Avšak v rámci reformy policie (jež byla součástí širší reformy celé veřejné správy) byla tato její pravomoc značně omezena. Dnes již policie (bohužel) disponuje oprávněním projednávat přestupky (mimo blokové řízení) pouze ve značně omezené míře a jen v několika málo oblastech státní správy.[20]

Mgr. Pavel Všetická,
policista

[1] Srov. čl. 90 Ústavního zákona č. [1/1993](#) Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“) a čl. 40 odst. 1 Usnesení předsednictva České národní rady č. [2/1993](#) Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“).

[2] Srov. PRŮCHA, P. Správní právo - obecná část, 7. doplněné a aktualizované vyd. Brno: MU, 2007, s. 380.

[3] Srov. Tamtéž. s. 380

[4] Srov. Tamtéž. s. 387-388.

[5] V současné době naplňuje výše popsané jednání pouze znaky přestupku dle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích. To znamená, že jestliže se policista cítí být křivým obviněním, vulgárními urážkami, zesměšňováním či jiným hrubým jednáním ze strany osoby proti které zakročuje poškozen či dotčen, může celou věc pouze předat příslušnému správnímu orgánu k projednání v rámci řízení o přestupku. Ve stanovisku odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ze dne 26. 6. 2012 k řešení přestupků proti občanskému soužití v případě urážky policisty, se uvádí následující. „Policista z titulu své funkce neztrácí základní lidská práva a svobody, deklarovaná Listinou základních práv a svobod, a jakkoliv je vztah občan – policista v mnohém asymetrický, i zde platí určitá všeobecná uznávaná pravidla slušnosti a občanského soužití. Proto policista nemůže být z ochrany garantované § 49 přestupkového zákona vyloučen. Tvzení, že je policista při výkonu služby pod vlivem alkoholu, které není podloženo žádným objektivním zjištěním na jeho podporu, a u kterého panuje důvodné podezření, že slouží ke zmaření šetření protiprávního jednání autora takového tvrzení, je šikanózním výkonem práva stěžovat si na postup policie a jako takové může být projednáno příslušným orgánem jako jednání mající znaky přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c) přestupkového zákona, tedy úmyslného narušování občanského soužití nepravdivým obviněním z přestupku,“. Toto stanovisko bylo vydáno na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2010, č. j. 5 As 76/2009-69 a rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 2 As 35/2010-62, jejichž podstatné myšlenky ve svém obsahu cituje. Na tomto místě by bylo možná ještě vhodné doplnit, že ve výše zmíněných rozsudcích se též uvádí, že „ze zásady, že veřejná správa je službou veřejnosti a každý zaměstnanec správního úřadu je povinen se k dotčeným osobám chovat zdvořile a vstřícně (§ 4 odst. 1 správního řádu) však určitě neplyne, že si musí nechat ze strany účastníka řízení vše líbit.“ I když se zde hovoří o zaměstnanci správního úřadu, je možné toto ustanovení jistě v plné míře vztáhnout i na příslušníky policie. Zjevný nedostatek v rámci současné legislativní úpravy spatřuji v tom, že zákon nedává policistům žádnou možnost obrany proti výše uvedeným formám jednání, jež by zohledňovala jejich svým způsobem nadřazené postavení jakožto úřední osoby zastupující stát prostřednictvím výkonu své pravomoci. Naopak výše zmíněná

asymetrie vztahu občan-policista je v současnosti chápána tak, že občan vystupuje ve vztahu k policistovi v jistém smyslu v nadřazeném postavení a zákon mu dává mnohem více prostředků k obraně proti případnému nezákonnému jednání ze strany policisty vůči občanu než je tomu v opačném případě. Takto chápána asymetrie vztahu občan-policista vychází výhradně z jednostranného uplatňování demokratických principů, jež dávají občanům možnost přímé kontroly výkonu veřejné moci. Avšak výše popsaná situace je důkazem toho, že jestliže neexistuje náležité vyvážení kontrolních mechanismů vůči represivním prvkům státní moci, dostáváme se do absurdního stavu, kdy státní moc v podstatě ztrácí svoji autoritativní a mocenskou povahu, jež je nezbytná k řádnému plnění jejích úkolů. Jak uvádí P. Průcha „Pro veřejnou (státní) správu je příznačný veřejně mocenský charakter činnosti jejích orgánů, založený na vztahu moci a podřízenosti, a jejich nařizovacích pravomocích“ PRŮCHA, P. Správní právo - obecná část, 7. doplněné a aktualizované vyd. Brno: MU, 2007, s. 260.

[6] Dle teorie trestního práva a soudní praxe představuje „hrubá urážka nebo pomluva“ útok na čest, pověst a vážnost orgánu, přičemž znevažující projev může být spáchán různým způsobem: slovně, písemně, graficky, gestem nebo i fyzickým útokem nedosahujícím intenzity násilí. Srov. Nález pléna Ústavního soudu ze dne 12. 4. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 43/93.

[7] „§ 156 odst. 2 TZ byl změněn tak, že dosavadní odstavce 2 se označuje jako odst. 3“ Zákon č. [175/1990](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

[8] „V § 156 se vypouští odst. 3“ Zákon č. [253/1997](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

[9] Zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“).

[10] Výjimku představuje pouze využití mimořádných opravných prostředků, tedy přezkumného řízení (dle § 94 až 99 zákona č. 500/2004 sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „správní řád“) a obnovy řízení (dle § 100 až 102 správního řádu). Uplatnění těchto mimořádných opravných prostředků však není přípustné ve všech případech a obecně na jejich zahájení není právní nárok, tak jak je tomu v případě řádných opravných prostředků. Co se týká obnovy řízení (o přestupku projednaném v blokovém řízení) zde přichází v úvahu pouze situace upravená v § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu. K tomu se Nejvyšší správní soud ve svém usnesení ze dne 12. 3. 2013 č. j. 1 As 21/2010-65 vyjádřil následovně: „Obnova řízení na žádost účastníka podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu přichází v úvahu u přestupku, který byl vyřízen v blokovém řízení postupem podle § 84 a násl. zákona o přestupcích, jen v případě, že žadatel neudělil souhlas s uložením pokuty v blokovém řízení.“ Mnohem častější je v praxi podání podnětu účastníka řízení (přestupce, jemuž byla orgánem policie uložena bloková pokuta) na zahájení přezkumného řízení. Osoba, jež zaplatila v blokovém řízení pokutu se občas snaží zpochybnit toto řízení námitkami, které uvede u orgánu policie který tuto blokovou pokutu uložil. Jedná se zpravidla o přestupky za jejichž spáchání jsou také uloženy trestné body a osoba se takto zpětně domáhá zrušení rozhodnutí o uložení blokové pokuty v případě že zjistí, že je tzv. „vybodovaná“, to znamená dosáhla hranice 12 trestných bodů. Tyto námitky nejčastěji obsahují tvrzení, že přestupce:

- nebyl poučen že přestupek je možno oznámit správnímu orgánu,
- byl k zaplacení blokové pokuty a podpisu pokutového bloku policistou nucen,
- souhlasil s uložením blokové pokuty protože spěchal,
- souhlasil s jiným přestupkem (za který se neukládají trestné body) než ten, za nějž mu byla bloková pokuta uložena,
- jde-li o cizince, tak uvádí, že nerozuměl projednávané věci.

V případě přezkumného řízení obecně rozhoduje nadřízený správní orgán orgánu, který rozhodnutí vydal. V tomto případě půjde nejčastěji o Krajské ředitelství policie. Samotný orgán, který rozhodnutí vydal, může sám za určitých podmínek ve věci rozhodnout v rámci tzv. „autoremedury“ dle § 95 odst. 2 správního řádu. Zde však přichází v úvahu jediné rozhodnutí a to, že správní orgán napadené rozhodnutí zruší nebo změní tak, že tím plně vyhoví účastníku řízení jež podal návrh na jeho přezkoumání a není tímto rozhodnutím způsobena újma žádnému jinému účastníkovi, ledaže s tím

všichni jichž se to týká vyslovili souhlas. Srov. Doležalová, D., Jandeková, H. Přezkumné řízení - nejčastější námitky přestupců. Zkrácená verze přednášky. OSPP KŘP JmK. 2009.

[11] Orgány policie jsou dle § 86 písm. a) zákona o přestupcích oprávněny projednávat přestupky proti BESIP pouze v blokovém řízení, jinak jsou dle § 52 písm. a) a b) zákona o přestupcích k jejich projednání příslušné obecní úřady nebo zvláštní orgány obcí, popřípadě jiné správní orgány, stanoví-li tak zvláštní zákon.

[12] Srov. § 20 odst. 1 zákona o přestupcích, kde se uvádí, že „přestupek nelze projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok“.

[13] Obviněný z přestupku se často po prostudování spisu (bud' sám nebo prostřednictvím svého právního zástupce) snaží znevěrohodnit výpovědi policistů dotazy na skutečnosti, které v oznámení o přestupku nejsou uvedeny a je předem zřejmé, že vyslyšení policisté (či svědci) si tyto skutečnosti po delší době jen stěží vybaví. Jedná se například o dotazy na barvu hovorového zařízení, které měla osoba obviněná z přestupku údajně držet za jízdy v ruce, na hustotu provozu ve chvíli, kdy mělo k přestupkovému jednání dojít, či na jakou vzdálenost policisté přestupkové jednání dotyčné osoby upozorovali, atd. Jelikož policisté denně řeší často i desítky podobných případů, tak si s odstupem několika měsíců zpravidla jen velmi obtížně vybaví konkrétní okolnosti přestupkového jednání na něž jsou dotazováni.

[14] „Zvláštní zákony mohou stanovit běh zmíněné prekluzivní lhůty odlišně.“ BOHADLO, D., POTĚŠIL, L., POTMĚŠIL, J. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 42

[15] Srov. § 1 odst. 1 zákona o přestupcích.

[16] Srov. § 34 odst. 1 trestního zákoníku.

[17] Dle § 74 odst. 1 zákona o přestupcích, „V nepřítomnosti obviněného z přestupku lze věc projednat jen tehdy, jestliže odmítne, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit nebo se nedostaví bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu.“

[18] BOHADLO, D., POTĚŠIL, L., POTMĚŠIL, J. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 77-78.

[19] MATES, P., STARÝ, M. Základy správního práva - obecná část. 1. vyd. Praha: EUPRESS - Vysoká škola finanční a správní, 2009, s. 122.

[20] Srov. např. příslušná ustanovení zákona č. [119/2002](#) Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. [156/2000](#) Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. [288/1995](#) Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. [13/1998](#) Sb., a zákona č. [368/1992](#) Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. [455/1991](#) Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. [326/1999](#) Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Literatura a prameny

Odborné publikace:

- BOHADLO, D., POTĚŠIL, L., POTMĚŠIL, J. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013.
- MATES, P., STARÝ, M. Základy správního práva - obecná část. 1. vyd. Praha: EUPRESS - Vysoká škola finanční a správní, 2009.
- PRŮCHA, P. Správní právo - obecná část, 7. doplněné a aktualizované vyd. Brno: MU, 2007.

Soudní rozhodnutí:

- Nález pléna Ústavního soudu ze dne 12. 4. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 43/93.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2010, č. j. 5 As 76/2009-69.

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 2 As 35/2010-62.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2013 č. j. 1 As 21/2010-65.

Právní předpisy:

- Ústavní zákon č. [1/1993](#) Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení předsednictva České národní rady č. [2/1993](#) Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [175/1990](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [253/1997](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [119/2002](#) Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. [156/2000](#) Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. [288/1995](#) Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. [13/1998](#) Sb., a zákona č. [368/1992](#) Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. [455/1991](#) Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [326/1999](#) Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [273/2008](#) Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Ostatní:

- Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ze dne 26. 6. 2012 k řešení přestupků proti občanskému soužití v případě urážky policisty
- Doležalová, D., Jandeková, H. Přezkumné řízení – nejčastější námitky přestupců. Zkrácená verze přednášky. OSPP KŘP JmK. 2009.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nestačí „mít systém“ aneb povinnosti veřejnoprávních původců při přechodu na atestovaný eSSL](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Právní průvodce českou krajinou](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpečnostní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)

- [Letiště a letecké stavby](#)